

Slutrapport 2021-2027

Slutrapport 2021-2027

I forbindelse med projektets slutrapportering skal I udarbejde en slutrapport, hvor projektets vigtigste resultater beskrives og hvor der samles op på de gode - og eventuelt mindre gode - erfaringer, der er indhøstet undervejs. Erfaringerne skal bruges til læring og input til at skabe endnu bedre og mere effektfulde projekter i fremtiden. I skal som tilsagnsmodtager beskrive projektets resultater og erfaringer, og skal indsende dem sammen med det afsluttende regnskab for projektet. I skal udfylde slutrapporten i den nedenstående skabelon, men kan som alternativ udarbejdes i et særskilt dokument, som vedhæftes i forbindelse med indsendelse af slutrapporteringen. Hvis tilsagnsmodtager vælger at udarbejde rapporten i et særskilt dokument, skal rapporten som minimum indeholde de samme punkter, som fremgår nedenfor. I så fald, skal der i nedenstående felter indsættes en henvisning til det vedhæftede dokument. Slutrapporten kan blive offentliggjort på Erhvervsstyrelsens hjemmeside. Slutrapporten skal derfor skrives, så den kan læses og forstås af personer uden forudgående kendskab til projektet. Skriv gerne i et kort, klart og aktivt sprog. Og brug gerne underoverskrifter og punktopstillinger, som gør teksten overskuelig og læsevenlig.

Slutrapporten omfatter følgende punkter:

- Projektets formål og vigtigste partnere
- Projektets vigtigste aktiviteter, output og resultater
- Erfaringer og læring
- Forankring/videreførelse efter projektperioden

1. Projektets formål og vigtigste partnere

Formål

Formålet med projektet var at udvikle, afprøve og implementere tiltag, der kan styrke trivslen og den mentale sundhed blandt eleverne på to FGU-institutioner i Region Hovedstaden, henholdsvis FGU Vestegnen og FGU Nord, med henblik på at forebygge elevfravær- og frafald og derigennem sikre gennemførte uddannelser.

Partnere

Projektpartnerne, FGU Vestegnen og FGU Nord, har i alt 6 skoler/afdelinger i henholdsvis Albertslund, Brøndby, Hvidovre og Ishøj og Ballerup og Gladsaxe og begge +300 elever og ca. 50 undervisere og vejledere.

Tilsammen har FGU Vestegnen og FGU Nord elever fra 12 af Region Hovedstadens 29 kommuner og dækker således geografisk og demografisk både den københavnske vestegn og den nordlige del af Storkøbenhavn.

Underviserne og vejlederne er - som på den forberedende grunduddannelse (FGU) generelt - en blandet personalegruppe, der både omfatter almenlærere, didaktikere og faglærere.

Projektpartnerne opsummerer deres respektive missioner i mottoerne "*Vores unge lykkes*" og "*Undervisning, der giver mening*".

Læs mere om partnerne her: [FGU Vestegnen](#) og [FGU Nord](#).

Eksterne samarbejdsrelationer

Eksternt har projektet deltaget i det landsdækkende ABC-partnerskab for mental sundhed og samarbejdet med en vifte af myndigheder, NGO'er og vidensinstitutioner på området, herunder Sundhedsstyrelsen i forbindelse med udarbejdelsen og efterbehandlingen af forskningsrapporten "Sundhed og trivsel blandt elever på FGU" fra 2024, den frivillige, sociale ungdomsorganisation Ventilen i forbindelse med et delprojekt om udvikling af lærermaterialer om forebyggelse af ensomhed blandt elever på FGU samt Videnscenter for FGU under samarbejds- og interesseorganisationen FGU Danmark i forbindelse med kompetenceudvikling af ledere og undervisere.

Erfaringer og resultater fra projektet er desuden løbende delt og drøftet med en følgegruppe, der har repræsentanter fra bl.a. Institut for Psykologi på Københavns Universitet, som faciliterer ABC-partnerskabet, rådgivnings- og samtaletilbuddet Headspace, NEXT Uddannelse København og elevorganisationen Modstrøm.

Baggrund

Den forberedende grunduddannelse (FGU) etableredes i 2019 som et fleksibelt og praksisorienteret uddannelsesstilbud for unge op til 25 år, som ikke har gennemført eller

er i gang med en ungdomsuddannelse, og som heller ikke er i beskæftigelse - ofte betegnet som "NEET-gruppen" (Not in Education, Employment or Training).

Omkring 45.000 unge i Danmark er i målgruppen for FGU.

Heraf er omkring 20% indskrevet på en af landets 27 FGU-institutioner.

Formålet med undervisningen på FGU er at styrke de unges personlige, faglige og sociale kompetencer, så de bliver i stand til at fortsætte i ungdomsuddannelse eller beskæftigelse, jf. §1 i [lov om forberedende grunduddannelse](#).

Der er 3 hovedspor på FGU:

- AGU-sporet (AlmenGrundUddannelse), som er målrettet de elever, der sigter mod gymnasiale uddannelser (fx HF) og erhvervsuddannelser (fx SOSU)
- PGU-sporet (ProduktionsGrundUddannelse), som er målrettet de elever, der sigter mod enten de klassiske håndværks- og servicefag (fx tømrer og gastronomi) eller de nyere teknologiske fag som IT og spilprogrammering
- EGU-sporet (ErhvervsGrundUddannelse), som er målrettet de elever, der sigter mod hurtigt at komme på arbejdsmarkedet via uddannelsesforløb med vægten på virksomhedspraktik.

Alle FGU-forløb er som udgangspunkt 2-årige, og der er løbende ind- og udskrivning af elever.

Eleverne på FGU modtager ikke SU, men skoleydelse.

Læs mere om FGU i denne [pjece](#) fra Undervisningsministeriet.

Konteksten

Unge uden job og beskæftigelse betegnes ofte som et "vildt" samfundsproblem. Altså som en kompleks, grænseoverskridende og foranderlig samfundsmæssig udfordring, der kalder på nye, innovative løsninger, fordi de traditionelle perspektiver og værktøjer enten ikke virker længere eller ligefrem er blevet kontraproduktive. Hertil fx denne [artikel](#) fra INVI - Institut for vilde problemer.

Den specifikke udfordring på FGU kan sammenfattes i to modsatrettede sæt af nøgletal:

På den ene side viser en aktuel [opgørelse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd](#) (baseret på Danmarks Statistiks registre), at der på landsplan er 7 ud af 10 af eleverne, som fuldfører et FGU-forløb, som efterfølgende kommer videre i uddannelse eller beskæftigelse.

Dét gør umiddelbart FGU til en bemærkelsesværdig succes.

Derfor forekommer det berettiget at tale om, at FGU nu er blevet "hovedvejen" i uddannelse og beskæftigelse for målgruppen, jf. fx [Børne- og Undervisningsministeriet](#).

På den anden side er FGU - ligesom mange andre uddannelses tilbud for unge i både Danmark og resten af Vesten i øvrigt - kendetegnet ved et betydeligt elevfravær- og frafald.

Ifølge [nøgletal fra Børne- og Undervisningsministeriet](#) er det samlede gennemsnitlige elevfravær på FGU-institutionerne på landsplan således tæt på 25%, hvoraf mere end halvdelen er ulovligt fravær, mens +20% af eleverne afbryder uddannelsen i løbet af det første år.

Med andre ord er der forholdsvis mange af eleverne, som enten (a) slet ikke høster fremtidsgevinsterne af uddannelsesvalget, fordi de ikke gennemfører FGU-forløbet og derfor udsluses til andet end ungdomsuddannelse eller beskæftigelse, herunder især til uddannelseshjælp og selvforsørgelse, eller (b) får et ringere uddannelses- og beskæftigelsesmæssigt udbytte af deres FGU-forløb, end de kunne have fået, hvis de havde passet deres skole i tilstrækkeligt omfang.

Kort sagt: På trods af FGU's i øvrigt positive erfaringer med at hjælpe NEET-gruppen videre i ungdomsuddannelse og beskæftigelse, er der vedvarende en signifikant del af eleverne på FGU, som *ikke* kommer i ungdomsuddannelse og beskæftigelse, fordi de frafalder eller bliver væk fra undervisningen for hyppigt.

Udgangspunkt

Det er her, at projektet har sit udgangspunkt – og finder sit navn: *"På FGU er jeg velkommen i klubben. Derfor kommer jeg!"*.

Forventningen hos projektpartnerne var således i udgangspunktet, at fraværet og frafaldet blandt eleverne på FGU Vestegnen og FGU Nord kan forebygges ved at styrke elevernes trivsel og mentale sundhed i FGU-forløbene.

Common sense-antagelsen i projektet var herunder, at elever, som trives på FGU, er mere fremmødestabile og motiverede for at deltage i undervisningen og forblive i uddannelsesforløbet og herefter at gå videre i ungdomsuddannelse og beskæftigelse.

Her skal det understreges, at det ingenlunde er nyt, at FGU-institutioner har fokus på trivselsarbejde og mental sundhedsfremme som en løftestang i fastholdelsen af eleverne.

Således er det netop et af [FGU's nationale, retningsgivende mål](#) at sikre en god elevtrivsel, herunder at monitorere udviklingen i trivslen ved [årlige, obligatoriske trivselsmålinger](#) blandt eleverne.

Det vil sige, at FGU er født med en målsætning om at være et uddannelsesmiljø for målgruppen, hvor elevtrivslen er i højsædet, og hvor der løbende er opmærksomhed på trivselstilstanden, og hvordan den kan forbedres.

2. Projektets vigtigste aktiviteter, output og resultater

Aktiviteter

Projektet bestod af fire hovedaktiviteter:

1. Udvikling, afprøvning og implementering af et FGU-trivselsmålingsværktøj
2. Udvikling, afprøvning og implementering af ABC-forløb for mental sundhed
3. Medarbejderkompetenceudvikling i unges trivsel og mentale sundhed samt sparring og supervision
4. Udvikling, afprøvning og implementering af undervisningsforløb; *"Trivsel på skoleskemaet"*.

Nedenfor redegøres der kortfattet for indholdet af de fire hovedaktiviteter, som de er fremstillet i projektbeskrivelsen:

Hovedaktivitet 1: Trivselsmålingsværktøj

Kernen i aktiviteten var udviklingen og afprøvningen af et nyt digitalt værktøj til gennemførelse af løbende trivselsmålinger på FGU Vestegnen og FGU Nord, der kunne fungere som et supplement til FGU-sektorens årlige, nationale trivselsmåling.

Intentionen med aktiviteten var herunder at:

- a) muliggøre konkrete, tidlige og målrettede trivselsindsatser gennem hyppige(re) målinger og hurtig(ere) dataadgang
- b) give eleverne oplevelsen af, at der bliver taget udgangspunkt i og handlet på de trivselsbehov, der kortlægges i trivselsmålingerne.

Projektpartnerne lagde i den forbindelse op til, at den valgte løsningsmodel for trivselsværktøjet skulle imødekomme en række krav til praktisk anvendelse og anvendelighed, herunder at:

- være brugbar i opfølgningssammenhænge hos såvel de pædagogiske ledere som underviserne og eleverne
- kunne tilpasses de lokale forhold og ønsker på skolerne/afdelingerne med hensyn til selve håndteringen af målingerne
- der skulle udarbejdes en procedure for databehandlingen i forbindelse med trivselsmålingerne.

Hovedaktivitet 2: ABC-forløb

Kernen i aktiviteten var iværksættelsen af elevrettede aktiviteter med afsæt i den forskningsbaserede tilgang til fremme af trivsel og mental sundhed "Act-Belong-Commit", som på dansk er sammenfattet i tre nøglebudskaber:

- A. "Gør noget aktivt"
- B. "Gør noget sammen"
- C. "Gør noget meningsfuldt".

Dette i forlængelse af Sundhedsstyrelsens faglige oplæg til en 10-årsplan for psykiatrien, "[*Bedre mental sundhed og en styrket indsats til mennesker med psykiske lidelser*](#)" fra 2022, hvor ABC for mental sundhed omtales som en central ramme for arbejdet med og udbredelsen af viden om mental sundhed i befolkningen.

Intentionen med aktiviteten var herunder at undersøge, hvorvidt ABC-forløb som en integreret del af FGU-elevernes øvrige undervisning kunne:

- a) styrke den individuelle og kollektive mentale sundhed og det faglige og sociale fællesskab blandt eleverne
- b) skabe motivation for aktivt fremmøde i skoledagens øvrige undervisning.

Projektpartnerne lagde i den forbindelse op til, at der både på FGU Vestegnen og FGU Nord skulle ansættes en trivselsmentor, hvis primære opgave var at udvikle og iværksætte lokale ABC-aktiviteter og indgå i et tæt samarbejde med en ekstern videnskapacitet om forløb og kvalitetssikring.

Hovedaktivitet 3: Medarbejderkompetenceudvikling

Kernen i aktiviteten var at udvikle medarbejdernes kompetencer i trivsel og unges mentale sundhed, herunder at klæde udvalgte lærere på til at håndtere individuel og kollektiv mistrivsel på værksteder og i klasserum. Dette var ligeledes med reference til Sundhedsstyrelsens faglige oplæg til en 10-årsplan for psykiatrien, jf. ovenfor, hvori det anbefales, at medarbejdere, som jævnligt i kontakt med borgere i målgruppen, rustes til fremme af trivsel og mental sundhed.

Intentionen med aktiviteten var herunder at give medarbejderne på FGU Vestegnen og FGU Nord mulighed for at vidensdele og udveksle "best practices" i arbejdet.

Projektpartnerne lagde i den forbindelse op til, at der afholdtes såvel fælles pædagogiske dage om trivsel og mental sundhed blandt eleverne som skræddersyede forløb om emnet for udvalgte medarbejdere, herunder med henblik på, at medarbejderne senere kunne spille en aktiv rolle i udmøntningen af Hovedaktivitet 4, jf. nedenfor.

Hovedaktivitet 4: Trivsel på skoleskemaet

Kernen i aktiviteten var udviklingen og afprøvningen af nyt fag/undervisningsforløb om trivsel og mental sundhed som en integreret del af elevernes øvrige undervisning.

Intentionen var herunder at:

- a) sikre inkluderende arbejdsfællesskaber på værksteder og i klasserum
- b) styrke elevernes handlekompetencer
- c) fremme positiv adfærd
- d) forebygge mobning

Alt sammen med henblik på at skabe det nødvendige fundament for læring.

Projektpartnerne lagde i den forbindelse op til, at undervisningen skulle varetages af undervisere, der havde opnået et kompetenceløft via et trivselsforløb under Hovedaktivitet 3, herunder for at sikre en forankring af de nyerhvervede kompetencer og integrere dem i de to institutioners drift. Samtidig blev det betonet, at det netop af den grund var en præmis, at opgaven blev placeret hos FGU Vestegnens og FGU Nords egne medarbejdere og ikke hos eksterne aktører.

Output

Nedenfor redegøres der for nøgleleverancerne i relation til de fire hovedaktiviteter:

Hovedaktivitet 1: Trivselsmålingsværktøj

Kravet til udmøntningen af hovedaktiviteten i projektbeskrivelsen var, at det nye trivselsværktøj skulle indeholde følgende fire elementer:

1. En digital platform, der indsamler feedback fra eleverne og gør data let tilgængelig
2. Et framework, der stiller de rigtige spørgsmål på det rigtige tidspunkt og kan tilgås via en app
3. En teknologi, der forbinder eleverne med den rette støtte på det rigtige tidspunkt
4. En metode, der gør det nemt at konstatere, hvordan det står til, og hvad der kan gøres.

Her blev det hurtigt klart via en markedssondering, at der i den forbindelse var rigelig mulighed for projektet for at forkøbe sig på avancerede tekniske løsninger med diverse funktionaliteter til indhentningen, behandlingen og formidlingen af data, men at dette hverken var fagligt attraktivt eller praktisk hensigtsmæssigt i FGU-konteksten.

Hvad der var brug for, var en forholdsvis simpel og meget gerne relativt billig løsning. Mere "*need to have*" end "*nice to have*".

Valget faldt her på rådgivningsvirksomheden Rambølls webbaserede [Survey Xact-platform](#), der udover at koste ¼ af de løsninger på markedet, som var dyrest, samtidig havde den væsentlige fordel, at den gjorde data fra trivselsmålingerne direkte sammenlignelige med tilsvarende data fra den nationale FGU-trivselsmåling, idet Rambøll ligeledes er leverandør til Børne- og Undervisningsministeriets årlige trivselsmålinger i sektoren.

Praktisk indebar dét, at projektets løsning bl.a. var at:

- bearbejde spørgerammen fra den nationale FGU-trivselsmåling vedrørende både spørgsmålskategorierne og de konkrete prioriterede spørgsmål
- benytte en letforståelig og lettilgængelig Likert-skala med fem svarmuligheder (meget enig, enig, ved ikke, uenig og meget uenig) i stedet for et mere kompliceret set-up
- benytte et browserlink og en QR-kode, som var nemt at forstå og bruge for både eleverne og de projektmedarbejdere, der stod for trivselsmålingerne i praksis, fremfor at få udviklet en app til formålet
- tilføje en oplæringsfunktion af hensyn til elever med læse- og vanskeligheder, hvilket ikke var til stede i det nationale trivselsmålingsværktøj

- varetage formidlingsdelen i projektet i stedet for at benytte en teknisk løsning, hvor undervisere fx selv kunne få adgang til grafer og lignende.

Herefter blev der i begyndelsen af projektet først:

- a) gennemført en baselineundersøgelse med 25 spørgsmål indenfor 6 temaer om bl.a. elevernes sociale relationer og vurderinger af lærerne og undervisningen (den nationale FGU-trivselsmåling opererede med 28 spørgsmål, hvilket vurderedes at være i overkanten i forhold til eleverne) med henblik på derefter ud fra de konkrete resultater af baselineundersøgelsen at
- b) udvælge fem nøglespørgsmål, der skulle anvendes i efterfølgende, periodiske "mikromålinger" af elevtrivslen og dermed fungere som indikatorer for trivselsudviklingen og fokuspunkter i udvælgelsen og tilrettelæggelse af delprojekterne.

Disse "mikromålinger" blev efterfølgende gentaget halvårligt i resten af projektperioden blandt de +600 elever, der på et givet tidspunkt var indskrevet på FGU Vestegnen og FGU Nord, jf. at aktiviteten i projektbeskrivelsen var fastsat til at inkludere 600 elever på tværs af partnerinstitutionerne.

Herunder var der i alle mikromålingerne en besvarelsesprocent på tværs af de seks afdelinger/skoler på omkring 80, svarende til omkring 500 elevbesvarelser (eller svarende til, at over 5% af samtlige FGU-elever i Danmark med jævne mellemrum har svaret på de fem spørgsmål i målingerne!). Dét er uden for enhver diskussion et solidt datagrundlag at arbejde med i et sådant projekt og formentlig endda blandt de mest solide, der overhovedet findes på ungdomsuddannelserne i Danmark.

Overordnet afveg outputtet således en smule fra projektbeskrivelsen - først og fremmest i forhold til den tekniske del af udmøntningen af hovedaktiviteten. Men vurderingen er, at den valgte løsning både fagligt og økonomisk var den rigtige. Projektet lykkedes med at udvikle dét trivselsmålingsværktøj, som passede til både FGUs læringsmiljø og økonomien i projektet.

Hovedaktivitet 2: ABC-forløb

Kravet til udmøntningen af hovedaktiviteten i projektbeskrivelsen var, at der i projektperioden skulle udvikles, afprøves, kvalitetssikres og implementeres sammenlagt 12 ABC-forløb som led i partnerinstitutionernes daglige drift, samt at:

1. Afprøvningen af ABC-forløbene skulle varetages af lokale trivselsmentorer
2. Afprøvning af ABC-forløbene foregå med inspiration fra partnerne i det landsdækkende partnerskab 'ABC for mental sundhed' og kvalitetssikringen ligeledes i samarbejde med ABC-partnerskabet.

Her blev det hurtigt klart, at der var behov for en afvigelse fra væsentlige dele af projektbeskrivelsen, fordi ABC for mental sundhed-tilgangen kom til at få en noget anderledes og langt mere central betydning for projektet, end der oprindeligt var lagt op til.

Appliceringen og synliggørelsen af ABC for mental sundhed-metoden blev således for

projektet ikke kun én af hovedaktiviteterne, men selve den grundlæggende *forandringstilgang*, som informerede projektet og alle delaktiviteterne, herunder i særdeles Hovedaktivitet 3 om kompetenceudvikling af medarbejderne.

Derfor blev det efter aftale med Erhvervsstyrelsen besluttet at sammentænke Hovedaktivitet 2 og 3, således at tankegangen om at "Gøre noget aktivt", "Gøre noget sammen" og "Gøre noget aktivt" blev omdrejningspunktet for såvel en vifte af elevrettede trivselsfremmende aktiviteter som for indsatsen for at styrke undervisernes viden og handlemuligheder i forhold til unge i mistrivsel.

Det vil sige, at når der i projektets blev iværksat tiltag på baggrund af resultaterne i trivselsmålingerne var det ABC for mental sundhed, som var pejlemærket for *både* fremgangsmåden og indholdet.

Det vil sige, at *hele projektet blev udviklet, tilrettelagt og gennemført med afsæt i og reference til ABC-principperne og ABC-optikken* med henblik på at indarbejde ABC for mental sundhed i praksisserne i dagligdagen på de to partnerinstitutioner.

For eleverne blev der således i et gensidigt og tæt samarbejde med elevrådene i henholdsvis Albertslund, Brøndby, Hvidovre og Ishøj og Ballerup og Gladsaxe eksempelvis:

- Udviklet og indført en ordning med frivillige "buddies", der modtog nye elever på afdelingerne/skolerne
- Afholdt adskillige sociale arrangementer - udpeget, udformet og udført af elevrådene på baggrund af resultaterne af elevtrivselsmålingerne
- Givet støtte til indkøb af bordtennisborde og loungemøbler m.v. - ligeledes efter anbefaling fra elevrådene
- Gennemført et pilotprojekt om indretningen af "Det gode undervisningslokale"
- Faciliteret en udstilling på ungefestivalen Rå Festival.

For underviserne blev der tilsvarende for eksempel:

- Udviklet og afprøvet et delprojekt om kollegiale "sparringsmakker" på tværs af FGU Vestegnen og FGU Nord, herunder med direkte fokus på at identificere og drøfte ABC-situationer i hverdagen på værksteder og i klasserum
- Hyret to professionelle billedkunstnere til over ti undervisningsdage at introducere et PGU-værksted i Hvidovre og et AGU-hold i Gladsaxe for kreative processer, der illustrerede ABC-principperne i praksis
- I samarbejde med konsulenter fra Dansk Firmaidræt tilrettelagt og gennemført et "anfører"-kursus for udvalgte lærere om nye måder at skabe mere bevægelse i dagligdagen på FGU i en elevgruppe, hvoraf en stor del ikke fandt traditionelle bevægelsesaktiviteter meningsfulde
- Etableret et tværgående korps af "trivselsambassadører" på FGU Vestegnen og FGU Nord, som delte erfaringer og viden og inspirerede hinanden og deres kolleger til ABC-aktiviteter i hverdagen.

Af samme grund blev det fravalgt at lægge ABC-opgaven i hænderne på bestemte trivselsmentorer på FGU Vestegnen og FGU Nord, som det oprindeligt var hensigten.

Det handlede i stedet om at demonstrere ABC-metoden i praksis, og dét forudsatte, at projektet arbejdede ud fra ABC-principperne som helhed fremfor som enkeltaktører.

Både aktiviteterne for eleverne og lærerne blev udviklet og gennemført, *fordi, på en sådan måde og med det formål*, at deltagerne i aktiviteterne kom til at "Gøre noget aktivt", at "Gøre noget sammen" og at "Gøre noget meningsfuldt".

Med hensyn til kravet om samarbejde med det landsdækkende ABC for mental-partnerskab har projektet, som det fremgik af punktet om partnerne, haft deltagelse i følgegruppen af partnerskabet fra Institut for Psykologi på Københavns Universitet, som faciliterer ABC-partnerskabet. Herfra var projektchefen Charlotte Bjerre Meilstrup følgegruppemedlem fra begyndelsen. Desuden var projektet en aktiv deltager i og bidrager til partnerskabet, herunder ved oplæg, sparring og netværksdannelse på møder i partnerskabet.

Overordnet afveg outputtet således primært fra projektbeskrivelsen ved at ændre på måden, hvorpå der arbejdedes med ABC for mental sundhed-metoden i projektet. Vurderingen er dog, at ændringen var hensigtsmæssig, da projektet i høj grad fik afprøvet ABC for mental sundhed og derigennem øget kendskabet til den blandt lederne, medarbejderne og eleverne på FGU Vestegnen og FGU Nord.

Hovedaktivitet 3: Medarbejderkompetenceudvikling

Kravet til udmøntningen af hovedaktiviteten i projektbeskrivelsen var, at der som et led i udviklingen af medarbejdernes kompetencer i trivsel og mental sundhed blev:

1. Tilbudt kvalificeret ekstern sparring og supervision i forhold til arbejdet med unges mistrivsel
2. Afholdt eksternt faciliterede trivselsseminarer på FGU Vestegnen og FGU Nord i forbindelse med fælles pædagogiske dage
3. Afviklet eksternt faciliterede praksisorienterede kompetenceudviklingsforløb for udvalgte medarbejdere med fokus på trivselsfremme og håndtering af individuel og kollektiv mistrivsel på FGU.

Ovenfor er der redegjort for, at Hovedaktivitet 3 blev sammentænkt med Hovedaktivitet 2, således at kompetenceudviklingen af medarbejderne i vid udstrækning kom til at fokusere på ABC for mental sundhed-metoden, og at dette i vid udstrækning tog form af praksisorienterede aktiviteter med fokus på bl.a. kollegial sparring og deltagelse i en række forløb om eksempelvis, hvad der kan gøres for at få mere bevægelse på FGU, hvordan der kan arbejdes med kreative processer som trivsels- og mental sundhedsfremmende på et PGU-værksted og i et AGU-klasserum, og hvordan et undervisningslokale kan indrettes, så det er trygt og inkluderende for eleverne på FGU.

Selvom disse aktiviteter for en stor dels vedkommende faktisk blev faciliteret af eksterne aktører, eksempelvis af konsulenter fra Dansk Firmaidræt, er det oplagt, at projektbeskrivelsen i nogen grad er afvejet på de punkter.

Således har vægten i projektet ikke ligget på den eksterne facilitering af de pågældende aktiviteter og på formidling af "ekspertviden", men på at få medarbejderne engageret i

konkrete aktiviteter, der kunne åbne deres øjne for nye perspektiver og handlemuligheder i trivselsarbejdet i dagligdagen på FGU.

Modellen har været: Hvad kan en aktivitet som billedkunst, hvor succeskriteriet ofte snarere er processen end selve produktet, fortælle om, hvordan vi i den specifikke undervisningssammenhæng på FGU kan skabe trivsel og motivation for læring blandt unge, hvoraf mange tidligere har slået sig på grundskolens stærke akademiske præstationskrav, og hvordan kan vi gennem små, sjove og fællesskabsstyrkende bevægelsesaktiviteter som floorball på et køkkenværksted i Ballerup og stikbold på et frisørværksted i Hvidovre stimulere en lyst til fysisk aktivitet hos unge, som ikke nødvendigvis bryder sig voldsomt om traditionel idræt?

Når dét er sagt, *har* projektet også benyttet sig af mere traditionelle kompetenceudviklingsformer med eksterne videnskapaciteter.

Eksempelvis har psykologen og psykiateren Jesper Carlsen holdt et oplæg på begge FGU-institutioner om ADHD og autisme, Trivselskommissionens formand Rasmus Meyer et oplæg om anbefalingerne i kommissionsrapporten på et fælles pædagogisk overnatningsseminar på FGU Nord og Ph.d. lektor i pædagogisk psykologi ved Aarhus Universitet, Joachim Meier, talt og drøftede sin bog *"En ny forståelse af unges mistrivsel. Modspil til sygeliggørelsen af unges liv"* fra 2025 på en temadag i FGU Nord, ligesom projektet i samarbejde med en konsulent fra Videnscenter for FGU under FGU Danmark tilrettelagde og afviklede et skræddersyet kursusforløb for nye PGU-lærere på de to partnerinstitutioner om rollen som underviser på FGU med afsæt i resultaterne af mikromålingerne i projektet af elevtrivslen på FGU Vestegnen og FGU Nord.

Overordnet er vurderingen derfor, at projektet grundlæggende har leveret det ønskede output i Hovedaktivitet 3 - særligt når det holdes for øje, at praksiselementet var det styrende i kompetenceudviklingsindsatserne.

Hovedaktivitet 4: Trivsel på skoleskemaet

Kravet til udmøntningen af hovedaktiviteten i projektbeskrivelsen var, at det nye fag/undervisningsforløb om trivsel og mental sundhed, "Trivsel på skoleskemaet", skulle:

1. Skabe dialog lærer/elev, elev/elev og skole/elev imellem om, hvad der skal til, for at alle trives i deres skolegang
2. Inddrage eleverne og sikre dem medindflydelse på de faglige og sociale fællesskaber på FGU Vestegnen og FGU Nord
3. Indeholde et element om digital dannelse og trivsel online.

Her blev det hurtigt klart, at der var et væld af muligheder for projektet for at udmønte "Trivsel på skoleskemaet" som et både projektrelevant, tidssvarende og spændende nyt fag eller undervisningsforløb på FGU Vestegnen og FGU Nord.

Som et "fag" kunne der eksempelvis skeles til FGU Sydøstjylland, hvor man har sat bevægelses- og mentaliseringsstilgangen [Gråk på skemaet](#) én gang om ugen og lagt undervisningen i hænderne på uddannede Gråk-instruktører, mens der som et "undervisningsforløb" kunne hentes inspiration fra eksempelvis FGU Trekantens

samarbejde med ungerådgivningen Spor 18 og Vejle Kommunes sundhedsafdeling om både at [opkvalificere FGU-medarbejderne og undervise FGU-eleverne i ABC for mental sundhed](#).

Derfor blev det efter aftale med Erhvervsstyrelsen besluttet at udskyde Hovedaktivitet 4, indtil der var klarhed over, hvad "Trivsel på skoleskemaet" nøjagtig skulle indebære, og hvordan det nye fag/undervisningsforløb helt præcist skulle "sættes på skoleskemaet" lokalt og på tværs af de to partnerinstitutioner for at få den ønskede og/eller maksimale effekt.

Dét ved projektet nu - og planlægning er nu i fuld gang, således at der opstartes med "Trivsel på skemaet" fra og med skoleåret 2026/2027.

Herunder kommer FGU Vestegnen og FGU hverken til at indføre et decideret nyt "fag" eller "undervisningsforløb".

Partnerinstitutionerne vil derimod samle de mange forskellige erfaringer og indsatser fra projektet i lokalt administrerede, men faste og tværgående, kvartalsvise "aktivitetsrammer", hvis eneste obligatoriske punkt er fortsatte mikromålinger af elevtrivslen med efterfølgende drøftelser af resultaterne af målingerne blandt de pædagogiske ledere, underviserne, vejlederne og elevrådene og i fællesfora som café møder, temadage og lignende.

Herunder er der på tværs af de seks afdelinger/skoler på FGU Vestegnen og FGU Nord enighed om, at det er vigtigt, at:

1. Videreføre projektets databaserede approach til arbejdet med elevtrivsel, herunder at bygge videre på den voksende "datakultur" hos begge de to partnerinstitutioner, hvor trivselsmålingerne er begyndt at fungere som et fælles sprog for, hvad elevtrivsel er på FGU
2. Afvikle mikromålingerne samtidig på de seks afdelinger/skoler, således at resultaterne er sammenlignelige
3. Give de seks afdelinger/skoler mulighed for at sætte et lokalt aftryk på, hvordan man i praksis vil gennemføre de kvartalsvise mikromålinger og i hvilken form/setting, man vil efterbehandle resultaterne med henblik på at sikre den ønskede dialog om trivslen
4. Give de seks afdelinger/skoler mulighed for at sætte et lokalt aftryk på, hvordan man i praksis vil facilitere inddragelsen af de respektive elevråd og adressere spørgsmålene om digital dannelse og online-trivsel.

Hvorvidt outputtet af Hovedaktivitet 4 i praksis bliver som beskrevet er det af indlysende grunde ikke muligt at fastslå på nuværende tidspunkt, når den først implementeres, efter at projektet formelt er afsluttet. Men bliver den implementeret, afviger outputtet således primært fra projektbeskrivelsen ved den ændrede tidshorisont for udmøntningen. Indholdsmæssigt er vurderingen, at løsningen bliver den rigtige og i øvrigt en afgørende del af forankringen af projektet, jf. punkt 4 nedenfor.

3. Erfaringer og læring

Der er mange læringer og erfaringer forbundet med et stort og kompliceret udviklingsprojekt som ”Velkommen i klubben”.

Derfor fokuseres der nedenfor på dem, som fylder mest ved udgangen af projektet.

Disse er opsummeret i en serie af læringspunkter og anbefalinger, som projektledelsen flittigt har benyttet sig af i kommunikationen om, hvad der er resultaterne af tre års arbejde med trivsel og mental sundhed på tværs af FGU Vestegnen og FGU Nord, herunder både internt og eksternt:

Læringspunkter

”Eleverne trives på FGU”

Projektet har nuanceret den udbredte forestilling om en altomfattende ”trivselskrise” blandt de unge i Danmark: Trivselsudfordringerne på FGU Vestegnen og FGU Nord er *specifikke*. Elevernes *generelle* trivsel på uddannelsen er høj.

Projektets trivselsmålinger viser, at størstedelen af eleverne er glade for at gå på FGU, glade for lærerne og glade for det sociale fællesskab på FGU, men at en del af dem eksempelvis har svært ved at få nye venner på FGU og føler sig utrygge ved at deltage aktivt i undervisningen. Det er sidstnævnte, vi som fagfolk må adressere i trivselsarbejdet og mentalt sundhedsfremme på FGU i stedet for at bruge tid, energi og ressourcer på aktiviteter, som eleverne ikke efterspørger, fordi de allerede har en fin trivsel på områderne.

Projektet kan således bekræfte et af hovedresultaterne fra Børne- og Undervisningsministeriets årlige nationale trivselsmålinger på FGU - at ikke mindre end 94-95 % af eleverne på FGU samlet har en høj trivsel på uddannelsen.

Vi mener dog i projektet, at vi samtidig kan gå et spadestik dybere end ministeriets trivselsmålinger ved samtidig at komme med en *årsagsforklaring* på det høje trivselsniveau og et kvalificeret bud, hvad der fundamentalt er *trivselsmotoren* på FGU, nemlig at:

”Trivsel på FGU handler om læring”

Trivselsprojektet har vist, at løsningen af dét, som er kerneopgaven for FGU, grundlæggende også er dét, som efterspørges af eleverne og får dem til at trives i FGU-forløbene: At forberede dem til uddannelse og beskæftigelse.

Projektets trivselsmålinger har klarlagt, at trivselsniveauet er højt, når FGU-eleverne oplever, at FGU hjælper dem videre i ungdomslivet og giver dem en tro på fremtiden.

Derfor er det vigtigt, at fagligheden er i højsædet, så FGU fremstår som et seriøst og attraktivt *uddannelsesstilbud* og ikke som et sekundært og uforpligtende *fritidstilbud*.

Generelt må vi derfor, når vi arbejder med trivsel og mental sundhedsfremme i konteksten af det ”vilde” samfundsproblem om unge, som hverken er i gang med en ungdomsuddannelse eller i beskæftigelse, have i baghovedet, at NEET-gruppen vil lære noget og udvikle sig, når den går i skole. Når eleverne på FGU oplever, at de gør dét, kvitterer de for det i trivselsmålingerne ved at synes om lærerne, undervisningen og skolen.

” Trivsel er ikke et vidundermiddel”

Erfaringen fra trivselsprojektet er, at det er forsimplet at se trivselsarbejde og mentalt sundhedsfremmende som løsningen på elevfrafald- og fravær på FGU og i uddannelsessystemet mere generelt. Læringsmiljøer, som er trivselsfremmende, bør snarere anskues som værdifulde mål i sig selv og som en nødvendig del af løsningen.

På trods FGU Vestegnens og FGU Nords fokus på elevtrivsel og dokumenterede, forbedringer på området er der vedvarende et højt fraværs- og frafaldsniveau i elevgrupperne.

Konklusionen i trivselsprojektet er dermed, at trivselsarbejde og mental sundhedsfremme må opfattes som en vigtig del af FGU’s DNA, men at fastholdelsen af eleverne på FGU kræver mere end god trivsel.

Generelt må vi – for at løse det ”vilde” samfundsproblem med unge, som hverken er i uddannelse eller i beskæftigelse, sætte ind tidligere og bredere i relation til de unges behov for hjælp.

”FGU’erne er ikke en restgruppe”

Trivselsprojektet udfordrer den stigmatiserende fremstilling af FGU-eleverne som en homogen gruppe af unge med ”udfordringer”. FGU’erne er lige så mangfoldige som unge i Danmark er i øvrigt og har nøjagtigt de samme fremtidsdrømme og behov for at tilhøre et fællesskab.

Trivselsprojektet har vist, at eleverne på FGU både er kompetente, engagerede, ambitiøse og sociale. Men det er unge, som har brug for en håndsrekning og et trygt læringsmiljø for at blomstre. Dét tilbyder FGU dem i vid udstrækning, og dét kvitterer de for i trivselsmålingerne.

Projektet har med følgegruppen ad flere omgange drøftet, hvordan vi fremover bør omtale eleverne på FGU og er nået frem til enighed om, at vi bør nøjes med at omtale eleverne som det, som de er: Unge.

Generelt er der behov for, at vi besinder os på, at NEET-gruppen bare er unge, der behøver et uddannelsessystem, som behandler dem som almindelige unge.

Betegnelser som "restgruppe" er ikke blot stigmatiserende, men i vif udstrækning også misvisende.

Anbefalinger

"Mindre synsning, mere data"

Anbefalingen er, at trivselsarbejde og mental sundhedsfremme på FGU baseres på løbende trivselsmålinger.

Trivselsprojektet har vist, at der er en betydelig forandringskraft ved en databaseret approach til arbejdet med elevtrivslen på FGU. Dels kan trivselsaktiviteterne både målrettes og effektiviseres. Dels kan sammenhænge, mønstre og kompleksitet synliggøres. Dels kan dialog og fælles "trivselssprog" fremmes af data.

"Aktivér elevrådene"

Anbefalingen er, at der samarbejdes tæt og gensidigt med elevrådene på FGU om trivselsarbejde og mental sundhedsfremme.

Trivselsprojektet har vist, at elevrådene på FGU både er optagede af trivslen på uddannelsen, tager et medansvar for den og værdsætter at få en stemme og rolle i trivselsarbejdet på FGU. Samstemmende har de 6 elevråd på FGU Vestegnen og FGU Nord tilkendegivet, at de har oplevet det som meningsfuldt og forpligtende at deltage i projektet, og at projektinddragelsen har bidraget til en praksisnær legitimering og styrkelse af elevrådsarbejdet på FGU generelt.

"Eksperimentér"

Anbefalingen er, at der afprøves nye løsninger i trivselsarbejdet på FGU, både i forbindelse med styrkelsen af elevfællesskaberne og kompetenceudviklingen af underviserne.

Trivselsprojektet har vist, at der er mange veje til at sikre et læringsmiljø med høj elevtrivsel på FGU, og at nogle af dem venter på at blive opdaget. Derfor er kreativitet og nysgerrighed en vigtig del af trivselsarbejdet. Mange forsøg på at få unge til at trives i skolen og på deres ungdomsuddannelser er mislykkedes – så hvorfor gentage dem i stedet for at prøve noget nyt, der *kunne* virke?

4. Forankring/videreførsel efter projektperioden

Som det fremgik af punkt 2, er der allerede nu lagt op til en forankring/videreførsel af projektet i form af implementeringen af Hovedaktivitet 4 om ”Trivsel på skoleskemaet”.

Her kommer alle de seks afdelinger/skoler på FGU Vestegnen og FGU Nord til at fastholde de positive erfaringer fra projektet med løbende ”mikromålinger” af elevtrivslen som udgangspunkt for konstruktive drøftelser med underviserne og eleverne af lokale og generelle trivselsudfordringer på FGU og for trivselsinterventioner, hvor målingerne viser et behov for det.

ABC-optikken er i den forbindelse en integreret del af værktøjskassen på de to partnerinstitutioner, både i leder- og medarbejdergrupperne og i elevrådsarbejdet, som projektet har bidraget til at styrke på afdelingerne/skolerne i Albertslund, Brøndby, Hvidovre, Ishøj, Ballerup og Gladsaxe.

Projektet har lagt grundstenen til et arbejde med trivsel og mental sundhedsfremme på FGU Vestegnen og FGU Nord, der bygger på fire hjørnesteene:

1. Det er databaseret
2. Det er systematisk
3. Det er involverende
4. Det er eksperimenterende.

Samtidig har vi øget kendskabet til hinandens FGU-institutioner og skabt en vifte af relationer på tværs af dem, herunder i form af kollegiale sparringssamarbejder, dét ambassadørkorps for ABC for mental sundhed, der etableredes i projektet, samt i det elevrådssamarbejde om trivsel og mental sundhedsfremme, som projektet har medvirket til at understøtte og stimulere.

Forandringsledelsesmæssigt er det et godt udgangspunkt for en langsigtet bæredygtighed af projektet.